

SENSE ANAR TAN LLUNY

A l'hora de dinar, l'oncle es va fer un tall al dit amb la pinça d'un crustaci i va deixar l'arròs.

-Fa una temporada que es fa mal amb tot el que toca -rondinà la tia-. Abans d'ahir de poc que no se'ns en va perquè es va ennuegar amb un tros de truita.

Fou un accident que semblava d'escassa transcendència. Tanmateix, la mica de sang va regirar els records de l'oncle i es va passar una bona estona parlant de la batalla de l'Ebre, un tema que tota la família se sabia de memòria. Sempre començava explicant que s'havia barallat amb un comissari i que el van treure del Cos de Tren (on hi estava com un rei), per destinar-lo a la tercera companyia (que va aguantar el fort de la topada bèl·lica).

-La nit que vam passar el riu, se'm va mullar el fusell a les primeres de canvi.

Deixà vagar somiosament la mirada i, de sobte, va assenyalar el seu nebot amb el dit que duia embolicat per culpa de l'escamarlà.

-Tu t'has de recordar que anàvem fluixos d'artilleria -digué amb un posat acusador.

-Jo, si m'ho permet, encara havia de néixer -va respondre-li el nebot, com volent dir que no se'n refiés.

Ni el va sentir. L'home es referia a aquella guerra com si se li hagués quedat a deure alguna cosa. Això mateix es podia observar en tots els homes grans de la família, i el nebot rememorà que el seu pare -que deia que havia estat dels primers a entrar a Terol- no s'ho treia del cap i ho feia sortir a qualsevol conversa tan bon punt el seu interlocutor badava. També hi queia el senyor Damians, un gran amic de la família, que havia servit una bateria antiaèria en un terrat del Guinardó. Devia tractar-se d'una

.2.

barreja d'obsessions molt generalitzada, perquè el senyor Armells (el cap de relacions públiques de l'agència on treballava el nebot) era carlista i ja en venia de nissaga, de manera que va fer la campanya amb els altres. I també ho esmentava amb contumàcia, amb un posat de ressentiment i d'estupor, com si en qüestions d'oblidar volgués i dolgués alhora.

L'oncle s'havia embalat, i ja era en la fase del tiroteig fort. La tia el va atallar:

-Allò de la bala al front del noi de Reus no ho tornis a explicar, que m'esborrona.

-Ara sí que m'has mort! -va exclamar l'oncle, desfet-. Si no explico això no s'entendrà perquè va estar a punt de gangrenar-se'm un peu!

-Val més no entendre-ho. No m'agraden aquestes converses en plena digestió. Mira, si vols, repeteix l'episodi de quan se't va disparar la pistola a Olot. Si més no, riurem novament la gràcia.

L'oncle va rebotre el tovalló contra la taula. Li havien girat una carta ferma de cara enlaire, a mitja jugada segura. De fet, l'escena de la pistola no venia fins molt després, i ja hi pensava. Però què en quedava, llavors, d'un argument esbullat per les presses? Va encendre un cigar, amb fúria, i es tancà en un mutisme sorrut.

Enmig d'aquesta violència, la dolça veu de la cosina Amàlia intentà d'aclarir l'ambient. Tot posant-se sucre al cafè, va dir:

-Apa, apa! No s'enfadi, oncle, que ara estem units i contents...

"Content no!", cridà l'oncle. "El dit em fa mal i sento que la ferida em puja cos amunt. A la meva edat, aquestes coses poden portar cua!"

-Però el passat, passat -va replicar l'Amàlia-. Ja no hi podem fer res i val més aprofitar a fons el bon moment que vivim. Oi que sí, oncle?

-Doncs oi que no! -vociferà ell-. No tan sols s'hi pot fer

.3.

alguna cosa, sinó que jo no pararé fins a fer-ne una de sonada!

La tia se'l va mirar d'una manera molt seva (tothom li ho reconeixia), com si desintegrés amb un cop d'ull l'objecte de la seva atenció.

-Què vols dir? -preguntà-. Que potser et refereixes a les famoses pensions? Que ja no et recordes que el gestor et va explicar que només en podries cobrar una? Que no t'adones que ja tenim un retir i que val més no remenar-ho?

-Diners, diners! -vociferà l'oncle-. Les dones només ho veieu així! Però hi ha la dignitat, la reparació de greuges, l'imperi de la justícia, el grau degut...

-Ah, sí, home! M'oblidava de l'escalafó.

-Doncs seria bo que el tinguessis present!

-Prou que t'encarregues tu d'encastar-me'l al cervell. No he tingut altre remei que aprendre-me'l: vas arribar al final de la guerra que eres tinent, abans de passar la frontera com un esperitat et van dir que eres capità i, després, figura que el temps ha anat treballant a favor teu i ara, si fossin persones amables i considerades, resultaria que ets tinent coronel.

-No! -la va interrompre l'oncle-. Això era a finals d'octubre darrer. Ara, a dreta llei, sóc coronel.

Es produí un moment d'extremada tensió, perquè la tia s'havia alçat de la cadira brandant una cullereta.

-Només em faltaria aquesta -digué-, tenir un coronel a tot portar. N'he aguantades moltes, però t'asseguro que per aquí no hi passaré. Tan bon punt un coronel posi els peus en aquesta casa, jo faré les maletes i m'hauré alegrat molt de veure't bo!

No era tant el que deia com la manera de dir-ho. De veres que feia feredat. L'oncle es va encongir i no sabia què fer del cigar, va estar a punt de cremar-se una galta. Amb el gest instintiu de defensar-se'n, va fer un forat a les tovalles bones, les de parar taula de mudar.

-És que no m'entens mai -es va plànyer-. Són maneres de dir, comparances...

.4.

Amansit, l'oncle va continuar: "Com si no em coneguessis!
Amb el poc que m'agrada a mi de fer els gegants!"

Era penós de veure com algú que un instant abans aspirava a cap de tropes es batia en retirada desordenadament, abandonant l'equip i les posicions. En moments així, l'home tendeix a tenir llàstima de si mateix i, sobretot, a inspirar-ne als altres.

-El dit em fa zub-zub -digué, després d'una pausa.

Se'ls va mirar a tots amb una expressió desolada, com si es trobés a les últimes.

-D'aquesta no et moriràs -va replicar-li la tia-. Qualsevol diria que jo, a l'arròs de peix, hi poso monstres marins!

Una vegada més, la cosina Amàlia va assumir el paper d'àngel moderador:

-És clar que no! Era exquisit... Estic segura que l'oncle feia broma.

L'oncle s'hi va agafar com si l'hi llancessin un cap de corda salvadora, i somrigué picardiosament.

-Ho veieu? -prosseguí l'Amàlia-. No passa res que ens pugui igualar la festa, i proposo que ens acabem els tortells.

S'hi van adherir tots, amb un sospir col·lectiu que gairebé es veia flotar en l'aire. La tia, que tenia fama de dir-hi sempre l'última paraula, volgué consolidar el seu prestigi:

-Però que consti que avui és dels dies que l'arròs m'ha quedat millor!

Pere Calders